

5. Розробка пакета відповідних документів, необхідних для реалізації Концепції психологічного забезпечення.

6. Взаємодія та співробітництво у питаннях психологічного забезпечення з органами державної влади, самоврядування, науковими установами, творчими, суспільними, релігійними організаціями, засобами масової інформації.

7. Організація міжнародного обміну досвідом у сфері психологічного забезпечення.

8. Підвищення ефективності роботи спеціалістів служби психологічного забезпечення за рахунок впровадження дієвих форм їх матеріального та морального стимулювання.

9. Зміцнення матеріально-технічної бази, а саме: виділення приміщень для виконання завдань психологічного забезпечення та озброєння їх засобами зв'язку, електронно-обчислювальної, аудіо-, відео- та множувальної техніки, пристроями та обладнанням з урахуванням напрямків діяльності, а також методичною і науковою літературою.

Керівником служби психологічного забезпечення міг би бути начальник відділу, якому безпосередньо підпорядковуються старший психолог, психологи відділень, а в оперативному плані – психологи нижче розташованих ланок управління, частин та підрозділів. Сам керівник підкоряється заступникові керівника відомства (частини) по роботі з особовим складом.

Що ж стосується підбору кадрів для служби психологічного забезпечення, то впевнені – посади повинні комплектуватися особами, які мають вищу психологічну освіту, здатні та схильні до роботи з людьми у теперешніх надзвичайно складних умовах. Як посадові особи, психологи несуть персональну відповідальність за виконання покладених на них завдань і функцій, за стан та результати роботи, яка ними виконується, з урахуванням норм професійної етики. Спеціалісти служби психологічного забезпечення повинні підвищувати свою кваліфікацію не менше одного разу на п'ять років, проходити перепідготовку у міру необхідності.

Н.М.Гупан, канд.іст.наук

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ СФЕРИ МАЙБУТЬОГО СПЕЦІАЛІСТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

Оновлення суспільства у незалежній Україні ставить перед викладачами вузів завдання творчого перегляду традиційних і пошуку нових підходів до духовного розвитку особистості майбутнього спеціаліста. Особливо актуальною ця проблема є для навчальних закладів системи МВС України, в яких формуванню патріотизму, самовідданості обраній справі, національної свідомості приділяється велика увага. Свідченням тому є наказ МВС України від 29 січня 1999 р. «Про комплексну програму вдосконалення роботи з кадрами та підвищення авторитету міліції». В наказі підкреслюється нагальна потреба формувати у працівників правоохоронних органів високого професіоналізму, високої духовної та загальної культури, поваги до людей, відданості справі.

Важлива роль у вирішенні цієї проблеми серед курсантів та слухачів навчальних закладів системи МВС належить українознавчим дисциплінам. Українознавство впевнено увійшло у сучасне життя нашого суспільства і стало могутнім джерелом формування національної духовності.

Гармонійний взаємозв'язок українознавства з іншими дисциплінами у вузах, що готують майбутніх спеціалістів для правоохоронної системи відкриває нові можливості у підвищенні якості сприйняття курсантами та слухачами всієї скарбниці української національної культури, посилює її виховну спрямованість.

Рівень освіченості майбутнього спеціаліста визначається не тільки глибиною його професійних знань, але й ступенем їх упорядкованості, обізнаністю в різних галузях духовної культури. Одним із визначальних підходів до вдосконалення змісту професійної освіти на інтегративній основі є використання наскрізних ідей, що проходять через навчальні цикли. В умовах сьогодення проблема взаємозв'язку українознавства з іншими базовими навчальними дисциплінами у системі навчальних закладів МВС України надзвичайно актуальна. Такий взаємозв'язок сприяє більш глибокому пізнанню навчальних дисциплін, відкриває широкі можливості для творчого наукового пошуку в контексті національної розбудови та оновлення суспільства. Найбільш ефективною є взаємодія українознавства з історією України, діловою українською мовою, української та зарубіжної культурою тощо.

Використання матеріалів з вітчизняної історії сприяє створенню бази національної свідомості, формує історичну пам'ять. Висвітлюючи історичні корені українського народу, важливо формувати у курсантів та слухачів почуття гордості за свій народ на конкретних прикладах з історії. Велике значення при цьому мають персоналії, на прикладах життя та політичної діяльності яких формуються уявлення про честь, моральність, людяність, любов до Батьківщини тощо. Характеризуючи, наприклад визначних гетьманів, доцільно зосередити увагу курсантів та слухачів на тих загальнолюдських цінностях, без яких неможливо будувати цивілізоване суспільство. Це вкрай необхідно робити, оскільки протягом тривалого часу до українського народу застосовувалася політика денационалізації (деетнізації), що мала на меті виведення історичної пам'яті, нищення культури, мови, звичаїв. Владноможцями попередніх часів було багато зроблено, щоб українську культурну спадщину не знали і не хотіли знати. Тому не дивно, що така політика дала свої наслідки у створенні покоління ураженого синдромом національної неповноцінності. Зазначаючи потребу вивчення національної історії, мови і культури важливо сформувати у свідомості майбутніх працівників ОВС думку про значення культурної спадщини свого народу, який протягом тисячоліть зміг зберегти мову, традиції, національну культуру.

Отже, у кожній темі з курсу історії України необхідно знаходити певні морально-етичні аспекти, на яких доцільно зосередити увагу. Слід зазначити, якщо лекції, семінари, спецкурси є головним засобом на свідомість, почуття, світосприймання майбутніх спеціалістів правоохоронної системи, то позааудиторні форми роботи сприяють самокорекції їх національно-визначеної поведінки. Серед таких форм найбільш поширеною вважається підготовка та проведення екскурсій по історичних місцях; залучення курсантів та слухачів до участі в історичних олімпіадах, до творчо-пошукової роботи; проведення історико-етнографічних вечорів та конференцій.

Результативними та ефективними у формуванні духовної сфери майбутнього спеціаліста ОВС є заняття з української мови, літератури та українознавства. Це обумовлено тим, що національна література нерозривно пов'язана з традиціями національної культури. Вивчення української літера-

тури у взаємозв'язку з українознавством дає можливість об'єктивно пояснити спосіб життя, вчинки та дії літературних персонажів. У процесі ідейно-художнього аналізу творів у контексті народознавства у курсантів та слухачів формується система національних пріоритетів. Одночасно опанування багатством української культури веде до вшанування духовних і матеріальних надбань інших народів. Здійснюючи процес формування духовної сфери майбутнього спеціаліста засобами українознавчих дисциплін необхідно усвідомлювати, що формування національної свідомості має відбуватись не тільки на українському, а й на широкому народному ґрунті всіх націй і етнічних меншин, які проживають на українській землі. Саме тому необхідно утверджувати у свідомості курсантів і слухачів непримиреність до націонал-шовінізму та інших антиподів духовної культури міжетнічного спілкування.

Значні можливості у вирішенні цієї проблеми у вузах МВС України має курс «Українська та зарубіжна культура». Специфіка цього курсу дає можливість ознайомити майбутніх спеціалістів із багатьма галузями культури, зокрема з такими, як українське мистецтво, етнографія, матеріальна культура, історичні форми культурно-освітньої, релігійно-конфесійної, політичної діяльності, з розвитком наукового знання в системі духовних цінностей тощо.

Цей предмет сприятиме розвитку основних складових інтелекту спеціаліста; активізації його пізнавальних інтересів, формуванню творчого потенціалу особистості, абстрактно-логічного мислення, інтуїції і т.ін. У духовній культурі сучасного фахівця ОВС повинні поєднуватись гармонійність почуттів і мислення, переконання і вчинка. Вона виступає істотним джерелом оптимістичного світобачення, творчого ставлення до справи.

Таким чином, формування духовності майбутнього спеціаліста ОВС є невід'ємною складовою частиною загального процесу його професійної підготовки. Важлива роль у цьому процесі у вузах МВС України відводиться українознавчим дисциплінам. Саме засобами цих дисциплін у курсантів та слухачів формується привабливість образу українського суспільства та його держави, що, в свою чергу, є вкрай необхідною підставою для розвитку патріотизму у майбутніх спеціалістів.

Е. Е.Тонков

ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ КОНФЛИКТАМИ В ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Необходимость концептуального, системного осмысления положения дел в сфере разрешения конфликтов в правоохранительной деятельности обусловлена накоплением значительных, **о** по объему и содержанию массива знаний, фактов, задач и интересов, **которые** недостаточно увязаны и согласованы между собой. В связи с этим приоритетным направлением нашего исследования является не столько критика сложившихся теоретических противоречий и практических недостатков, сколько конструктивный анализ и разработка принципов, детерминант, технологий, а также их изложение в определенном систематизированном виде.

Право на конфликт, приобретаемое каждым из нас в силу собственной конкретно-содержательной позиции, является возможным средством влияния на дальнейшее развитие общественных отношений. Процедура конфликта не обязательно может носить антагонистический характер и в состоянии находится в рамках деловой конструктивности.